

Graduat Superior en Disseny
Curs acadèmic 2009-10

Programa

Assignatura
29244A **SEMINARI D'HUMANITATS**

6 crèdits	2n Cicle	Optativa	Semestral
-----------	----------	----------	-----------

Llengua o llengües de docència: Català

Professorat: Tània Costa

I.Descriptor

Cursos i conferències sobre temes concrets d'Humanitats relacionats amb les arts visuals.

2. Continguts i objectius

Aquest seminari és una aproximació als diferents llenguatges des dels quals s'expressa la idea d'espai, tant a nivell teòric com pràctic. Proposa donar a conèixer els conceptes espacials més representatius a través de textos filosòfics i literaris, a través de les arts escèniques i plàstiques, a través d'imatges cinematogràfiques i de llocs reals.

L'espai no és un mer receptacle on encabir objectes i persones, sinó que l'espai es con-forma a partir dels esdeveniments que l'habiten. La constitució de l'espai influeix en la identitat dels seus habitants i, a la inversa, les singularitats dels habitants impregnen el caràcter de l'espai que els acull. Des d'aquest punt de vista, resulta important observar les interaccions entre l'home i els seus entorns habituals per arribar a comprendre com s'influencien els uns als altres. Cada lloc desprèn significacions apreses i aprehèn nous continguts en cada situació: des de la superfície del llit, a l'habitació, les escales, els racons, els passadissos, els sostres, el carrer, el laberint, el pou, espais públics i privats, foscos i lluminosos, mínims i extensos, plens i buits...

3. Competències que l'estudiant ha d'assolir

3.1. Competències específiques:

CEI Analitzar els objectes, comunicacions i espais habitables per a detectar-hi problemes de disseny, aportar solucions alternatives i avaluar la viabilitat social, tecnològica i econòmica.

CEI6 Demostrar entendre i interpretar de manera pertinent i raonada els textos d'història, teoria i crítica del disseny.

CEI8 Interpretar i valorar críticament productes finals i projectes de disseny tant propis com aliens.

3.2. Competències transversals:

CEI9 Demostrar conèixer els mètodes d'investigació rellevants per a la projectació i la teoria, l'anàlisi i la crítica del disseny i de l'art.

CT3 Demostrar conèixer i utilitzar correctament les fonts documentals i la bibliografia necessària tant per a la projectació com per a l'anàlisi i crítica raonada del disseny.

CT6 Capacitat per treballar en equip i aptituds per al diàleg amb els diferents agents i disciplines que poden intervenir en el desenvolupament d'un projecte de disseny.

CT12 Capacitat per a la integració i síntesi de coneixements adquirits en contextos i situacions diferents, amb flexibilitat i creativitat.

CT15 Valorar i preservar el patrimoni cultural, artístic i paisatgístic.

CT17 Demostrar que coneix els fenòmens innovadors i els nous llenguatges i propostes culturals.

CT19 Demostrar una disposició afectiva positiva envers els valors estètics i les qualitats formals de l'entorn material i visual.

4. Temari

1. Introducció a la lectura d'espais significants. 1 setmana

1.1. Introducció a partir d'articles publicats per la professora.

1.2. Tipologies d'espai. Desenvolupament de les correspondències entre el text de Georges Perec "Espècies d'espaces" i l'exposició "50 espècies d'espaces" del centre George Pompidou, 1998-99. Conceptes espacials significants en les instal·lacions de Lucio Fontana, Daniel Buren, Robert Smithson, Michelangelo Pistoletto, Mona Hatoum, etc.

2. L'espai de la casa: mite, fenomenologia i escenografia. 2 setmanes

2.1. Significacions de l'espai en la Grècia antiga: Hèstia i Hermes -déus de l'espai privat i l'espai públic, respectivament - en els rituals de l'oracle de Faros.

2.2. Introducció a la fenomenologia, des de la lectura dels espais de la casa del text "La poètica de l'espai" de Gaston Bachelard.

2.3. La idea de casa en la pel·lícula "Sacrifici" de Tarkovski. **Treball a classe:** exercici d'anàlisi de l'espai, l'ubicació dels mobles, la coreografia personatges, el simbolisme del lloc, etc.

3. Cos i espai: dansa contemporània. 2 setmanes

3.1. Visionat de fragments d'obres de dansa contemporània com a mostra de 3 punts de vista diferents sobre les relacions entre cos i espai: a) "Falling Angels" (1996), coreografia de Jiri Kylián, música de Steve Reich. b) "L'aille des cosmonautes" (2000), coreografia de Sasha Waltz. c) "Fase, four movements to the music of Steve Reich" (2002), coreografia de Anne Teresa de Keersmaecker i música de Steve Reich

Treball a classe: comparativa entre 3 treballs de dansa contemporània a partir dels seus elements escènics, dels procediments narratius, de la relació entre cos, música i espai, i segons els textos estudiats anteriorment a classe, ja sigui literaris com filosòfics.

4. Espai i identitat: teoria i pràctica. 2 setmanes

4.1. La crisi del concepte de identitat dins el pensament filosòfic a l'entorn de la fenomenologia: alteritat, exterioritat i multiplicitat. Fragments de Descartes, Hume, Husserl, Heidegger, Levy-Bruhl, Giorgio Colli,

Amin Maalouf, José Luis Pardo i Octavio Paz.

4.2. **Treball a classe:** pràctica dels conceptes debatuts a classe a través d'una sessió de ioga i meditació guiada per un professor convidat.

5. Espais narratius: cinema i literatura. 2 setmanes

5.1. Cinema. Correspondències de forma i contingut, de significat i significant, d'habitat i habitant en la imatge cinematogràfica. Treball a classe: anàlisi de conceptes espacials a partir de fragments de pel·lícules de cinema: Angelopoulos, Kim Ki Duc, Kiarostami, Manuel de Oliveira.

5.2. Literatura. La percepció de l'espai viscut a partir de la paraula escrita. Correspondències entre el text i la imatge en exemples d'art contemporani: Kosuth, Broodthaers, Krugger, Jenny Holzer, Closky, etc.

Treball a classe: lectura de fragments de Kafka, Margerite Duras, Cortázar, Boris Vian i Peter Handke. Debat i anàlisi del tractament espacial dels textos en relació a les seves adaptacions audiovisuals per part de Anthony Gormley, Ignasi Aballí, Georges Schwizgebel, Wim Wenders.

6. Espai nòmada i espai sedentari. 2 setmanes

Tractat de nomadologia de Deleuze i Guattari. La teoria dels jocs: escacs i go. Exemples de disseny dels germans Boroulec, de l'exposició *Living in motion* i de propostes artístiques d'estètica relacional.

7. Espai públic: la plaça de la Palmera. 2 setmanes

Espai públic i espai privat. Conceptes d'anàlisi de l'espai públic: sintaxi de la imatge, Kevin Lynch, Bulow, Moles. El cas de Richard Serra.

Treball: visita a la Plaça de la Palmera i lectura de l'espai a partir dels conceptes explicats a classe i al llarg del curs.

5. Avaluació

L'assignatura s'avaluarà segons els criteris d'avaluació continuada. El 80 % de la nota serà la mitja de la nota dels treballs realitzats al llarg del curs. El 20% de la nota reflectirà l'assistència i participació a classe de l'estudiant.

6. Bibliografia i recursos

Textos de referencia:

Bachelard, Gaston. *La poética del espacio*. Mexico: FCE, 2000.

Bollnow, Otto Friedrich. *El hombre y el espacio*. Barcelona: Ed. Labor, 1969.

Costa, Tània. "Je est un autre", capítol: *La dificultat de parlar (en) l'altre. Espai, paraula i identitat*. Reus: Centre de Lectura, 2004.

Costa, Tània. "Contrastes. Revista Interdisciplinar de Filosofía", vol. 4, article: *La emoción del trayecto en el espacio escultórico contemporáneo. El nuevo espectador como creador*. Màlaga: Facultat de Filosofia i Lletres, 1999.

Deleuze, G; Guattari, F. *Mil Mesetas*. València: Pre-Textos, 1988; (1980).

Heidegger, M. *El Ser y el Tiempo*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1998; (1927).

Heidegger, M. A. *Chillida-Heidegger-Husserl. El concepto de espacio en la filosofía y la plástica del siglo XX*. Universidad del País Vasco, 1986.

Merleau-Ponty, M. *Fenomenología de la percepción*. Barcelona: Península, 1975; (1945).

Moles, A.; Romer, E. *Psicología del espacio*. C. de lectores, 1990; (1972).

Pardo, J.L. *Sobre los espacios, pintar, escribir, pensar*. Barcelona: Serbal, 1991.

Perec, Georges. *Especies de espacios*. Barcelona: Montesinos, 1999; (1974).

Publicació "Roulotte:01". Mataró: ACM, 2006.

7. Metodologia

Cada tema del programa ocuparà dues sessions com a mínim, de manera que la primera es dedicarà a l'explicació teòrica, el visionat d'imatges o la lectura de fragments de textos, mentre que la segona es desenvoluparà com a sessió de debat, realització d'exercicis i comentaris dels mateixos.

8. Activitats de l'estudiant

Tal com s'ha especificat en l'apartat de metodologia, les activitats a l'aula es dividiran al 50% en classes d'explicació de conceptes per part de la professora i classes de realització d'exercicis. En les primeres també es visionaran fragments de treballs audiovisuals relacionats amb els aspectes teòrics proposats. En les segones, també es dedicarà un temps a les lectures i el debat.

Les activitats fora de l'aula, que l'estudiant ha de dur a terme per seguir l'assignatura, consistiran en lectures de textos i la finalització d'exercicis començats a classe. Aquestes activitats requeriran d'una dedicació aproximada de 10 hores.

També es realitzarà una visita a un espai públic de la ciutat, que quedarà inclòs en les hores lectives.

